

SE ZÁVOĐÁKEM PO ŠKOLÁCH

RAKOVNÍK. Zvuk do vysokých otáček vyhaného motoru a pneumatik, které se ve smyku protáčejí na silnici. To byly první indicie, které slyšeli žáci 3. ZŠ poslední červnové pondělí. I sem, stejně jako do dvou zbývajících rakovnických základních škol, přijeli dva účastníci dálkové rallye Radek Pelc (řidič) a Emil Fatka (navigátor), aby dětem přiblížili své nedávné zážitky a nechali je zblízka prohlédnout auto, na jehož přípravě se podíleli uční strašeckého SOU. Po besedě měli zájemci možnost prohlédnout si auto opravdu zblízka, usednout na skořepinovou sedačku, vyzkoušet si čtyřbodové pásy i helmu. Na zvědavé otázky jim v této fázi odpovídali dva učni, kteří se na přípravě vozu podíleli.

Tato okružní jízda se uskutečnila týden poté, co se závodníci s předváděným autem vrátili z Albánie. Oni i jejich Mitsubishi Pajero měli za sebou sedmidenní rallye, která obsahovala šest etap jízdy hornatým, skalnatým a kamenitým terénem.

„Donedávna jsem si myslel, že Albánská rallye je taková klasická soutěž, ale po projetí první etapy jsme nedoufali, že ji projedeme. Nevěřili tomu ani pořadatelé, třikrát se nás ptali, jestli to myslíme vážně. Byli jsme jednou ze tří posádek s upraveným sériovým autem, jinak tam byly samé speciály, motorky a čtyřkolky. Najeli jsme téměř tři tisíce kilometrů v těžkém terénu. Dívky možná bude zajímat, že jely i dvě mladé ženy (24 a 27) z Francie a z Ruska na motorkách a projely celou trasu až

do konce,“ přibližoval Emil Fatka během promítání fotografií. Sám by Albánii jako zemi k návštěvě rozhodně doporučil každému, kdo má rád hory a přírodu. „Místní si ji bohužel moc neváží a všechny odpadky a vše, co vyprodukují, nasypou za posledním domem do řeky a ta to odnese do moře. Vy pak jdete po pláži, která je sice hezká, ale všude jsou vyplavené PET lahve a igelity. V Tiraně jsem viděl popelářský vůz, který sbíral odpadky. Říkal jsem si – konečně se to začíná měnit, ale pak mě jeden z místních upozornil, že se to sice svezze z města, ale za ním se to stejně vysype do moře. Ekologie nulová...“, “zněl další z postřehů.

Je pochopitelné, že besedy byly i propagací školy, kde Emil Fatka učí, a jejíž žáci měli možnost pracovat na přípravě závodního vozu. Proto nepřekvapí, že součástí akce bylo i její přiblížení. O ně se postaral další z tamních učitelů František Beneš: „Výhodou je stipendijní obor, řidičák zadarmo a svářečské průkazy,“ konstatoval a dále uvedl, že o techniky je na trhu práce stále velký zájem. (*Více o rallye na str. 7*).

Lenka Pelcová

VÝSTAVA LILÍ

RAKOVNÍK (bed). Zahrádkářská organizace Martagon pořádá za podpory města Rakovníka tradiční výstavu lilí. Ta proběhne ve dnech 8. až 10. července v Rabsově galerii v Rakovníku. Otevřeno je každý den od 9 do 17 hodin.

„Říkal jsem si, že až se vrátím, půjdu i do práce pěšky,“ směje se Emil Fatka po návratu z rally NEJTENČÍ KNIHA SVĚTA JSOU ALBÁNSKÉ DOPRAVNÍ PŘEDPISY

„Od rána jsme ještě připravovali auto, dobalovali a zjišťovali, co jsme zapomněli. Ale výjimečně jsme měli všechno kromě podtlakového řadiče mezinápravového diferenciálu, který bych nevzal, i kdyby mi ležel pod nohama,“ líčí s úsměvem Emil Fatka poslední fázi příprav před odjezdem na Albánskou rally. Na tuto dálkovou soutěž vyrazil poprvé jako navigátor v týmu Radka Pelce, který svůj závodní speciál Mitsubishi Pajero 3,5GDi, řídil. Během sedmi dnů projeli s vozem, který pomáhali připravit učni strašeckého SOU, Albánii kompletně, a to hned dvakrát.

• Kdy jste startovali?

Emil: V sobotu 11. června byl jen prolog – krátká etapa, která měřila asi 90 km. V neděli to začalo naostro. To do nás nacpali asi 400 km ve skalnatém a kamenitém terénu. Po tomto dni jsem si říkal, že to nemůžeme dojet, že přijde rána a necháme tam nápravu. A ono to došlo.

• Na jakém místě jste celkově skončili?

Emil: Čtrnáctí, ale museli jsme vynechat jednu etapu. Kdybychom ji jen dojeli, mohli jsme být kolem čtvrtého místa. Bohužel naše závada nešla opravit rychle. Stala se nám v tzv. dakarské etapě, která se jede bez asistence. S kluky ze servisu jsme se měli setkat až v dalším bodě za dva dny. Tak jsme museli jet 300 km za nimi.

• Co se vám přihodilo?

Emil Fatka a Radek Pelc po návratu z rally.

Foto -lep-

Radek: Urazili jsme o kámen hadičku, která pod tlakem zapíná převod 4×4.

Emil: Je to podtlakový řadič mezinápravového diferenciálu, takže jsme jeli jen s hnanou zadní nápravou. Bylo to v etapě, kde padala auta do roklí, tak jsme si po několika kilometrech řekli, že balíme a jedeme zpátky. Příště víc obrnám auto zespoda.

• **Zažili jste i nějaký moment, kdy vám opravdu zatrnulo?**

Radek: Ten byl právě v téhle chvíli. První auto, které jsme potkali, bylo na střeše v deseti metrové jámě.

Emil: Měli jsme problém se otočit a vrátit se. Kdyby to byla jen kamenitá cesta, jeli bychom na dojetí, ale když jsme viděli, jak se tam tahají speciály, bylo jasné, že to nemá cenu.

Radek: Pak nám ještě zatrnulo, když jsme v itineráři viděli, že na cestě leží kámen.

Emil: Když jsem ho viděl v road booku, říkal jsem si, že si snad dělají srandu, když je všude tolik kamenů, a oni ho dají jako opěrný bod. Když jsem ho uviděl, pochopil jsem, byl větší než naše auto.

• **Jak jste po dojetí rally vypadali vy a jak auto?**

Emil: Čistě z optického hlediska dopadlo naše auto nejlépe. Albánci dojížděli se svými Vitarami bez předních blatníků, kapoty, orvaní a obití. Stříbrná lepenka byla všudypřítomná. My jsme se po těch sedmi dnech především těšili domů. Měl jsem pěkně oklepanou hlavu i zadek, sice jsme měli malé polštářky, ale ty moc nepomohly. Snad jen jako psychická berla. Řekl jsem si, že až se vrátím, půjdu i do práce pěšky.

Radek: Já měl naražená žebra, takže jsem se tři dny moc nevyspal.

Emil: Člověk si mohl říkat, že hlavu udrží, aby s ní nemlátil, ale to se nedá.

Radek: Především nelze předvídat, kdy ta rána přijde. Projedeš třeba deset louží, hlubokých 10 cm, ale pak přijde jedenáctá, která má metr a v ní je půlmetrový kámen, který není pod bahnitou vodou vidět.

• Jak rychle se jede?

Emil: Na tomto typu soutěže se jezdí pomaleji. V rychlostkách (RZ – rychlostní zkoušky) do 80 km. Ale na pláži jsme letěli 160. Když jsme jeli sto metrů rovně, otvíral jsem šampaňské.

Radek: Člověk byl z trati doslova ukroucený. Na kilometru bylo třeba sto zatáček. Pořád jen doprava, doleva. Nemám rád rovné tratě, ale tohle bylo moc. V podstatě jsem za den a půl prošel jedny rukavice.

Emil: Byla v tom téměř pravidelnost – doprava, doleva, doprava, doleva. Jen výjimečně se stávalo, že byly třeba dvě stejné za sebou.

• Jak tam vypadají cesty?

Emil: Většinou jsme jeli po takových, kde stěží projede auto. A člověk se nesmí moc koukat vlevo ani vpravo. Na jedné straně hrozí spadnutím skála a na druhé je sráz dolů.

Radek: V podstatě nevíme, kam jedeme, držíme se jen itineráře. Například při přejezdu z Tirany do městečka v horách velkého asi jako Strašecí, jsem Emilovi říkal, že cesta, po níž jedeme, je hrozná, ať se koukne do navigace, jestli tam nevede nějaká jiná. Ale my po ní jeli. U nás je lepší kdekájaká polháčka.

• **Rally nejsou jen „erzety“, ale i přejezdy. Neměli jste problém s místní dopravou či policií?**

Emil: Fakt je, že nás policajti zastavili asi třikrát, když jsme jeli do Albánie. Viděli soutěžní auto, takže si ho chtěli prohlédnout. Byli zvědaví, kolik má koní a jak rychle jede. Když si motokáři zjišťovali, co by se stalo, kdyby nadýchali, dostalo se jim vysvětlení, že cizince, naloží do taxiku a odvezou na hotel.

Radek: Já jsem si až doteď myslel, že nejtenčí kniha na světě je somálská kuchařka, ale pak jsem zjistil, že to jsou albánské dopravní předpisy. Světla a značky jsou pro ně pouze informativní a člověk nikdy neví, kdy mu zbokou vyjede traktor, nebo mu tam vběhne zvíře. Jsme ve městě na tříproudé silnici a hledáme trasu. Před námi jede albánské závodní auto a klidně to stříhne do protisměru. Je běžné, že krávy a ovce potkáš i na dálnici, stejně jako jámy. Ale první, co tě tam vítá, jsou stánky. Lidé ale nikam nespěchají, takže je jim to jedno.

1 na rovné a rychlé pláži to poměrně skákalo.

Foto archiv -rp-

Emil: Jedeme po dvouproutovce ve městě a najednou proti nám rikša. Na nosiči před řidítky měl chlap naložené seno tak, že přes tu hromadu neviděl. Jel tak (v protisměru), že si zhruba každé 3 minuty stoupl, aby viděl, kam jede.

Radek: Podobná situace se nám přihodila na startu jedné RZ (ukazuje fotku). Proti všem závodníkům jel obrovský povoz se senem. Řidič troubil a dožadoval se průjezdu.

• **Z toho, co ličíte, nechci domýšlet, jak byla rally připravena po organizační stránce...**

Emil: Albánci jsou trochu salámisti. Klidně nakreslí do itineráře, že máme odbočit doprava a přitom myslí doleva. To, že nesedí hranice křižovatky o půl kilometru, také neřeší. Dost posádek bylo kvůli tomu naštvaných, hodně se bloudilo. Přijeli jsme třeba do cíle první RZ a hledali jsme start druhé. Marně. Nakonec jsem se musel zeptat jednoho z pořadatelů. Ale ani on nevěděl, řekl mi, že jen měří čas. To, že byla druhá RZ zrušena, jsme se dozvěděli až od motokářů.

Radek: Napiší, že jsou na trase schody, ale zapomenou udát, že metrové. Typická albánština – jak vyřešit problém – nás potkala hned na začátku. Naše startovní číslo bylo totožné s číslem německé posádky v naší skupině. Místo toho, aby nám ho vyměnili, přehadili nás do jiné skupiny.

Emil: To, že jsme v „erzetě“ jeli půl hodiny za autobusem, který se nedal předjet, nebo jsme vletěli do stáda koz či ovcí, asi vzhledem k tomu, že rychlostky měří kolem 130 km, asi úplně ohlídat nejde.

Radek: Nejhorší byly krávy, ty nechtěly uhnout. Ovce a kozy se rozprchnou, ale kráva má svou hlavu. Jedna šla asi kilometr před námi a neuhnula ani o centimetr.

• **Z toho, co jste ličili v úvodu, soudím, že rivalita tu není na prvním místě?**

Radek: Funguje tu především kolegialita. Navíc v těchto soutěžích to funguje tak, že když taháš někoho, kdo zapadl, mohou si to pořadatelé ověřit na GPS a čas tím strávený odečtou.

• Tahali jste také někoho?

Radek: Španěla a on pak zase tahal jezdce před sebou. Byla tam cesta, která se autem nedala projet.

Emil: Španěl byl dobrej. Bloudili jsme s ním po horách, a když už jsme se neměli čeho chytit, naložil do auta chlapa, který tam pásl ovce. Ukazoval mu, kudy máme jet. Odvezl ho asi 15 km, tam mu poděkoval, vyložil ho a jel dál.

I takhle dopadala některá auta na Albánské rallye.

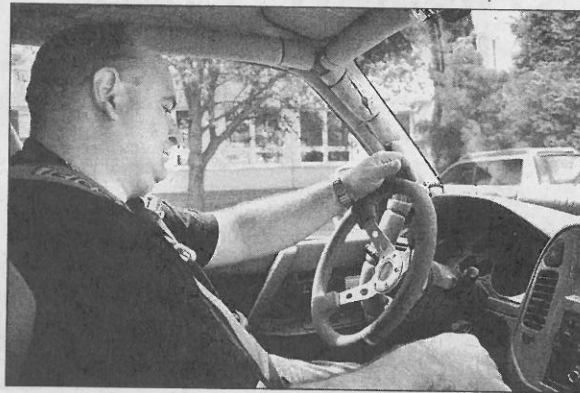
Foto archiv -rp-

• Jak vypadá itinerář?

Emil: Kritické místo je značené černě se třemi vykřičníky. Dvě šipky nahoru znamenají hodně ostré stoupání, když jsou tři dolů, jde o téměř kolmý sráz.

Radek: Pěkný úsek byl ke konci poslední RZ, kdy se jelo řekami. Vlky v itineráři naznačily, že z vedlejšího ramene máme odbočit do hlavního. V jednom místě jsme také měli přejet řeku, ale byl tam po deštích utržený břeh, takže z toho byl seskok asi metr dvacet. Člověk nikdy pořádně neví, kam jede a co je pod ním. Ale žádná utopené auto tam nebylo, tak jsme se rozjeli a čekali, že to tak hluboké nebude.

Emil: Jednou jsme auto utopili. Bylo to na pláži, pořadatel nás špatně nasměroval.

Radek Pelc za volantem svého vozu.

Foto -lep-

• **Z toho, co už zaznělo, vyplývá, že to byla hodně náročná rally...**

Emil: Pro mě v každém případě zajímavá, nezvyklá a tvrdá. Řada rychlostek obsahovala i trialové úseky. Když jsem viděl, do čeho se řítíme, dával jsem autu jeden den. Jinak jízda byla super.

Radek: Jeden slovenský profi tým motokářů dokonce podal protest, že v takových podmínkách se nedá jet. A to jsou lidé, kteří jezdí Dakar.

• Kolik závodníků se tam sešlo?

Radek: I s motorkami nás bylo více než sto. Jen z Čech tam bylo 13 kluků na motokách. Někteří to po prvních dvou etapách vzdali, protože řekli, že se to na motorce jet nedá, jiní dojížděli s motorkami olepenými izolepou. Když jsme jim navrhovali, že jim to svaříme, odmítli s tím, že jakmile to rozlepi, rozpadne se jim to na tisíc kousků.

• Jak funguje servis?

Radek: Každý den je minimálně dvouhodinová revize, řeší se filtry, olej a drobnosti, které upadnou. Kontroluje se i podvozek. Za tři dny nám odesly čepy a měnily se. Naštěstí jsme vezli velké množství náhradních dílů, takže jsme měli všechno po ruce a nemuseli nic shánět po Albánii. Po příjezdu odevzdáme auto mechanikům a ti na něm pracují do dvou – tří hodin ráno. Patrik Kubernát se jako hlavní mechanik staral o naše auto výtečně.

Emil: Vždy se něco urodilo, byt by to byla hloupost, jako utržená zástěrka. Ta sice nebyla tak akutní, ale nechtěli jsme trefit kamenem nějakého motorkáře. To se nám však povedlo stejně. Byl to Čech a pak nám říkal, že i když to dostal na chránič, byla to taková šleha, že se málem skácel.

• **Byli jste v autě v podstatě od rána do večera, přizpůsobili jste tomu jídelníček a pitný režim?**

Radek: Na pití jsme používali camel back. Do něho jsme si dělali ionták s vitamíny. Přidávali jsme si hořčičku proti křečím. A když jsme čekali na start, dali jsme si energii tyčinku. Jinak byly na jídelníčku především lehké věci – saláty, zelenina. Maso téměř ne. Jedli jsme tak, jak se stravují místní.

Emil: Bydleli jsme i v soukromí a tehdy jsem si neuváženě dal k snídani mléko od krávy. Chvilí mi pak trvalo, než jsem se odhodlal opustit záchod. Jinak během závodu člověk v podstatě nejí. Zkusil jsem to jen jednou. Když jsem trefil zámeček přihrádky a otevřel ji, vytáhl jsem si jablko. Ale jakmile jsem si ho obískl do oka, vrátil jsem ho zpátky. Během dne člověk vůbec nemá hlad, stačí mu adrenalin. Až když vyleze z auta a trochu se uklidní, dojde mu, že by mohl jít na záchod, nebo si něco sníst.

• Jaké jste tam zažili počasí?

Emil: Dva dny pršelo. Dokonce jsme si mysleli, že zruší jednu etapu, protože v horách stačí málo a potoky se mění v řeky, které trhají cesty. Nakonec ji jen zkrátili o nejhorších padesát kilometrů. Jinak bylo kolem třiceti stupňů a v autě zhruba padesát.

Radek: Proto Emil během jízdy nejvíc používal ručnick.

• Je v závodním autě klimatizace?

Emil: Je, ale houby platná. Veškeré izolace jsou pryč, motor se točí ve vysokých otáčkách, takže stěna mezi ním a kabinou sálá. Klimatizace sice fouká studený vzduch, ale i tak je v autě horko.

• Co vás čeká teď?

Emil: Chceme jet Český pohár, takže uděláme nějaké vícedílnovky. A v příštím roce bychom opět rádi zamířili za hranice všedních dnů.

Radek: Hranice se jmenuje Intercontinental rally a je to taková vzpomínka na původní Dakar. Jedou se tehdejší etapy. Navigačně to není tak složitá soutěž jako Albánie a celkově mi přijde profesionálnější.

Emil: Teď Radek objevil Balkánskou rally, která vede přes Bulharsko, Macedonii a Albánii. Ta by mohla být zajímavější, než albánská, protože by nebyla jen o kamenech.

• **Nechystáte po letošních zkušenostech nějaké větší úpravy auta?**

Emil: Úpravy budou, ale nijak velké. Nechceme extrémně upravovat, abychom nespádli do speciálů.

Lenka Pelcová